

אירועים

מחקר חדש, הגדול ביותר מסוגו שנערך בישראל, קובע: תינוקות שנולדו בהפריה חוץ-גופית סובלים ממומים מולדים בשיעור כפול בהשוואה לתינוקות שנוצרו בדרך טבעית • החוקרים: צריך להקפיד על מעקב הריון צמוד יותר

חולים בישראל וכלל תינוקות מבחנה שנוצרו בשנים 1997-2004 ותינוקות שנוצרו בדרך טבעית בשנים 2000-2004. בסך הכל כלל המחקר 9,042 תינוקות מבחנה ו-213,737 תינוקות שנוצרו באופן טבעי.

המחקר מצא שתינוקות מבחנה נמצאים בסיכון כמעט כפול לסבול ממומים מולדים במערכות שונות של הגוף, כמו הלב, המין, השתן והעיכול, בהשוואה לתינוקות שנוצרו בדרך טבעית. ההבדל בין שתי הקבוצות הצטמצם אך נותר משמעותי גם לאחר שקלול נתונים כמו גיל האם, מין הילד, הודש הלידה והשנה שבה בוצעו טיפולי הפוריות.

כך, למשל, שכיחות המומים בלב בקרב תינוקות מבחנה עמדה על 2.4% לעומת 1.4% בלבד בתינוקות "רגילים", שכיחות המומים במערכת העיכול עמדה על 0.2% בקרב תינוקות מבחנה לעומת 0.1% בתינוקות "רגילים", ושכיחות המומים במערכת השתן עמדה על 0.7% בתינוקות מבחנה לעומת 0.4% בתינוקות "רגילים".

בניגוד למחקרים דומים שהתפרסמו בשנים האחרונות בחו"ל, מניתוח ממצאי המחקר הישראלי עולה שאין הבדל בשכיחות המומים המולדים בין תינוקות מבחנה שנוצרו בטכניקות הפרייה שרירותיות. נוסף על כך עולה שאין הבדל בשכיחות המומים בין הריונות של עובר אחד להריונות מרובי עוברים (למעט במומי לב).

"המחקר הישראלי מצטרף למספר מחקרים שפורסמו בשנים האחרונות בעולם, המעידים על כך ששכיחות המומים המולדים גדולה יותר בתינוקות שנולדו בעקבות הפריה חוץ-גופית", אומרת ד"ר ליאת לרנר-גבע, מנהלת היחידה לחקר בריאות האישה והילד במכון גרטנר ומי שעמדה בראש המחקר. לדבריה ממצאי המחקר מחייבים תשומת לב רבה יותר במהלך הריונות שנוצרו בעקבות הפריה חוץ-גופית כדי לגלות את המומים, אם קיימים כאלה, כבר בשלב מוקדם (על הסיבות לבעיה – ראו מסגרת נפרדת).

"חשוב שעם ישראל ידע שהטיפולים הללו גובים מחיר מסוים, ושאינן טעם לרוץ אליהם בלי סיבה, אלא רק בהפניית רופאים מו-

שרית רוזנבלום

תינוקות שנוצרו בהפריה חוץ-גופית (הפריית מבחנה) נמצאים בסיכון כמעט כפול לסבול ממומים מולדים בהשוואה לתינוקות שנוצרו בדרך הטבעית. כך עולה ממחקר ישראלי חדש ומקיף שכלל כרבע מיליון תינוקות שנולדו בישראל.

הפריית המבחנה הראשונה בעולם התבצעה ב-1978, ומאז נולדו בדרך זו מיליוני תינוקות ברחבי העולם. כיום נחשבת ישראל למדינה המובילה בעולם בהפריית מבחנה, בין השאר בשל העובדה שהמדינה מממנת טיפולים כאלה ללא הגבלה לכל אישה עד גיל 45 שאין לה ילדים או שיש לה רק ילד אחד. על פי נתוני משרד הבריאות, מדי שנה מתבצעים בישראל עשרות אלפי מחזורי טיפול ונולדים אלפי תינוקות.

במחקרים שנערכו בעבר נמצא שילדים שנוצרו בהפריה חוץ-גופית נמצאים בסיכון מוגבר לסבול מבעיות שונות, החל ממוות בלידה, דרך משקל לידה נמוך וכלה במומים שונים. המחקר הנוכחי הוא הראשון שבדק את שכיחות המומים המולדים המתגלים מיד לאחר הלידה בקרב מספר גדול של תינוקות מבחנה שנולדו בישראל לאורך תקופה ממושכת. המחקר התבסס על נתונים שנאספו משמונה בתי-

במבחנה

למה זה קורה?

מבעיות גנטיות ועד תנאי גידול במעבדה

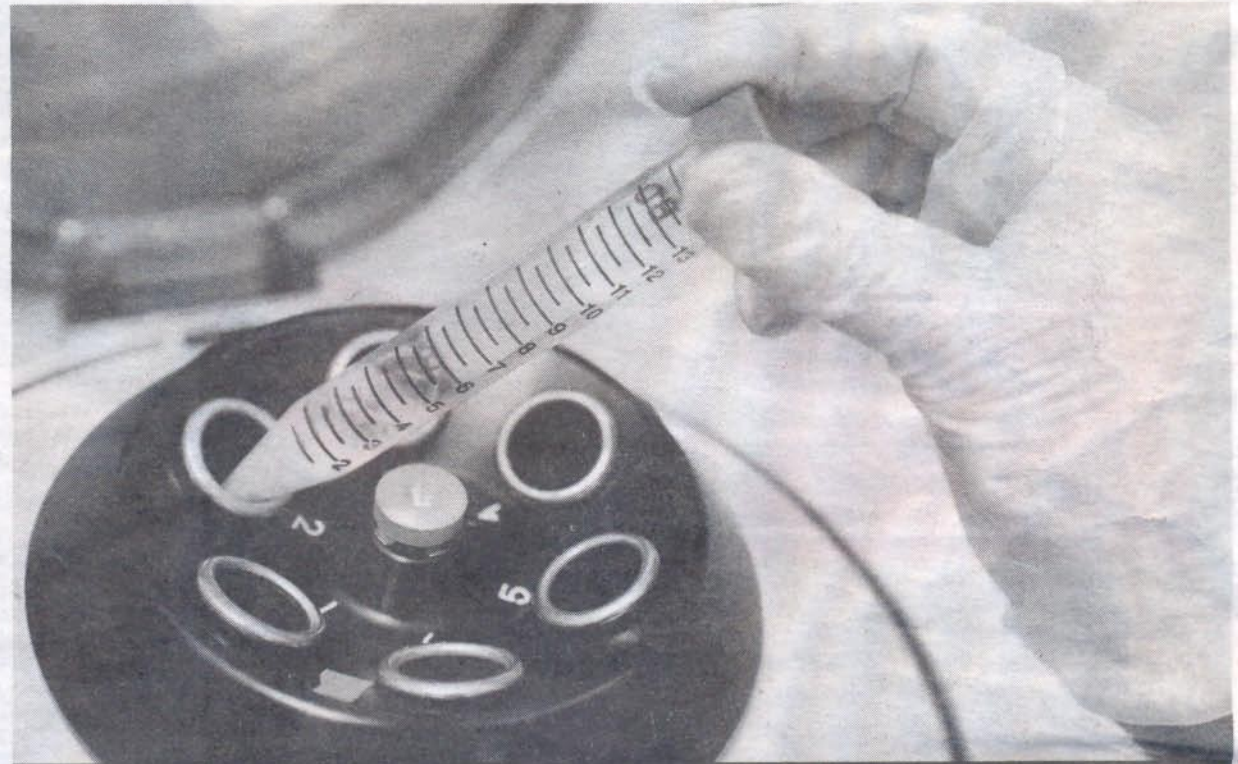
"הסיבות לעלייה בשכיחות המומים בקרב תינוקות מב" חנה עשויות להיות רבות, וקשורות הן לטכנולוגיה והן לזר-גות עצמם", אומרת עורכת המחקר, ד"ר ליאת לרנר-גבע. "החל במניפולציה שעושים בעוברים במהלך ההפרייה, דרך האופן שבו מתבצע התהליך וכלה בעובדה שמלכתחילה מדובר באוכלוסייה מסוימת שיש לה בעיה".

לדבריה אפשרות אחת היא שבעוד שהטבע עורך "סלקציה טבעית", הרי שטכניקת ההפרייה החוץ גופית מאפשרת "לע" קוף" את הסלקציה ולגרום ליצירת עוברים, חלקם אולי פגוי עים. אפשרות אחרת שרווחה היא שתנאי הגידול במעבדה של העוברים בימים הראשונים גורמים להם נזק כלשהו. עם זאת, לדברי ד"ר לרנר-גבע, "גם אם יש עלייה בשכיחות המומים, עדיין מדובר לשמחתנו בתופעה נדירה".

פרופ' איתן לוננפלד, יו"ר האגודה הישראלית לחקר הפרייה ויו"ר החטיבה למיילדות וגינקולוגיה במרכז הרפואי סור-רוקה, תומך בעיקר בהסבר התולה את הבעיה בתנאי הגידול של הביציות המופרות במעבדה.

"בסופו של דבר, למרות שאנחנו משתדלים לספק לביציות המופרות תנאי מחייה דומים ככל האפשר לגוף האנושי, עדיין גידול במעבדה אינו דומה להתפתחות בגוף ויכולות להיות לזה השלכות כגון מומים", הוא אומר. "אני לא רואה סיבות אחרות להתפתחות מומים כאלה בשיעור גבוה יחסית לשאר האוכלוסייה. נכון שהעוברים הללו שורדים ומשתרשים בסופו של דבר כרחם, אבל כנראה שהתנאים טובים דיים כדי לאפשר את זה ולא מספיק טובים באספקטים אחרים".

שרית רוזנבלום

סיכון מוגבר גם לאם לחלות בסרטן. מבחנה במעבדה להפרייה חוץ גופית | צילומי אילוסטרציה: שאטרסטוק ומוטוס

שנשים שעברו טיפולים כאלה נמצאות בסיכון גבוה פי ארבעה לחלות בסרטן רירית הרהם בהשוואה לשאר האוכלוסייה. על פי מחקר שנערך בבית החולים אסף הרופא בשיתוף האגודה למלחמה בסרטן, נשים שעברו טיפולי הפרייה חוץ גופית נמצאות בסיכון לחלות בסרטן הגדול ב-40% בהשוואה לנשים שלא עברו טיפולים כאלה.

במחקר אחר, שנערך בבית החולים הרסה, נמצא שהסיכון גדול יותר בקרב נשים שהחלו את הטיפולים בין גיל 30 ל-40. נוסף על כך, על פי המחקרים גיל הופעת המחלה אצל נשים שעברו טיפולי הפרייה חוץ גופית נמוך בכ-15 שנים בהשוואה לגיל התחלואה הממוצע באוכלוסייה הכללית.

מחים שמחליטים מי באמת זקוק להם", אומר יו"ר האגודה הישראלית לחקר הפוריות פרופ' איתן לוננפלד. "לאור ממצאי המחקרים האחרונים, ובכללם הממצאים המוקדמים של המחקר הישראלי, ההמלצה היום היא שמי שעוברת טיפולי הפרייה חוץ גופית תהיה כמעקב הריון קצת יותר צמוד מאישה שלא עברה טיפולים כאלו".

בהקשר זה יש לציין שלא רק תינוקות שנוצרו בהפרייה חוץ גופית מועדים לסכול מבעיות שונות. מחקרים שנערכו בשנים האחרונות מגלים שנשים שעברו טיפולי הפרייה חוץ גופית נמצאות בסיכון מוגבר לחלות בסרטן, כך, למשל, במחקר שנערך בבית החולים הרסה והתפרסם בתחילת השנה התגלה